

Viennan Karjalan I maakuntapäiväin edustajat Uhtualla 21. 3. — 1. 4. 1920.

Uhtuan maakuntapäivät.

Kuluneet vuosikymmenet ovat olleet Itä-Karjalan kansan elämässä monin tavoin merkkivuosia. Tarkkaajalle nämä vuodet antavat valaisevan kuvan niistä virtauksista, joita heimomme keskuudessa — puhun tässä lähinnä vienalaisista — on ilmennyt. Näiden virtausten keskipisteen muodostavat maalisk. 21 pnä — huhtikuun 1 pnä 1920 Uhtualla pidetyt Viennan Karjalan ensimmäiset maakuntapäivät. Tarkkaaja näkee, miten kaikki sitä edellä käynyt toiminta on ikäänkuin valmistusta tuota tapausta varten ja miten näiden maakuntapäivien jälkeisellä ajalla Karjalan kysymykselle antaa tämä tilaisuus pohjan ja suuntaviivat.

Viime vuosisadan loppupuolella Viennan Karjalassa ilmaantuneet kansalliset ilmiöt eivät luonnollisesti aiheutuneet itsenäisestä valtiollisesta ajattelutavasta, mutta kun sitten ensimmäinen kansallinen herätystyö siellä vuosisatamme alussa alkoi, kun perustetaan oma vienalainen järjestö asiaa ajamaan, silloin valmistuu myöskin maaperä vapausajatukselle, jota ei suinkaan tukahduteta sillä kiihkeällä venäläistytymistyöllä, joka on tunnettua tsaarivallan viimeisenä hyökkäyksenä Suomea ja Karjalaa vastaan. Heti kun tsaarivalta oli kukistunut, alkoi Itä-Karjalassa mielipiteet vakiintua Venäjältä irtautumiseen, aluksi tosin horjuvina, mutta sittemmin yhä vakiintuneempina, kunnes ne Uhtuan maakuntapäivillä saivat selvän ja varman muodon maakuntapäivien yksimielisessä irtaantumispäätöslausemassa Venäjältä. Viittaamme tässä tämän kehityksen eri puolina ja vaiheina ennen maakuntapäiviä

vain itäkarjalaisten ponnisteluihin Karjalan vapauttamiseksi kahdelta taholta, nim. Suomessa olevien itäkarjalaisten toimintana lähinnä länsivaltojen avulla ja toisaalta Viennan Kemissä yrityksinä päästä samaan päämäärään siellä silloin valtaa pitävien englantilaisten avulla. Ja kun sitten nämä eri suunnilla toimineet karjalaisvoimat pääsivät kesällä v. 1919 Vuokkiniemen neuvotteluissa yksimielisyyteen vastaisista tehtävistä Karjalan asiassa ja näin vahvistunein voimin muodostivat oman karjalaisen hallituselimen, Viennan Karjalan väliaikaisen toimikunnan, maan asioita hoitamaan saaden näin yhdistynein voimin aseellisessa taistelussa lyödyksi Pohjois-Venäjän hallituksen Karjalan sisäosiin lähettämät joukot, oli Karjalan väestön kanta Venäjään nähden tämän kehitysjakson aikana selvenemistään selvinnyt. Uhtuan maakuntapäivillä tämä mielipide tuli kauniilla tavalla julkisuuteen yksimielisenä päätöslausemana. On sanottu Uhtuan maakuntapäivien kokoontumista Viennan Karjalan suurimmaksi merkkitapaukseksi. Maakuntapäivävaaleihin oli oikeutettu ottamaan osaa jokainen 18 vuotta täyttänyt toimikunnan alueen asukas. Vasta tässä tilaisuudessa esiintyi koko Pohjois-Karjalan kansa oikeudellisesti pätevällä tavalla edustettuna ja mielipiteiltään entistä kypseneempänä ja kokeneempänä. Tässä tilaisuudessa tulivat julki enemmän määriteltyinä kuin koskaan ennen kansamme varsinaiset tarkoitukset, sen yhteiskunnalliset ja poliittiset käsitykset. Meillä ei ole tässä tilaisuutta lähemmin syventyä varsin moniin kokouksessa käsiteltyihin puoliin.

Tärkein ja kauaskantoisin kokouksen päätöksistä oli Karjalan irtisanoutumispäätös Venäjältä. Se on julkaistu kokonaisuudessaan toisessa paikassa lehteämme. Tässä Karjalan valtiollista asiaa koskevassa kysymyksessä esiintyvät maakuntapäivät erikoisella jyrkkyydellä, mikä todistaa karjalaisten kypsyyttä mielialaa sen suhtautumisessa Venäjältä irtautumiseen. Maakuntapäivät asettivat myös edellämainitun toimikunnan sijaan 6-henkisen varsinaisen Vienan Karjalan hallituksen, jolle annettiin täyden valtuudet toimia Karjalan hyväksi. Vaaleissa päätettiin antaa äänioikeus kaikille 18 vuotta täyttäneille kansalaisille. Niinikään tehtiin päätökset uskonnonvapaudesta, kansankielisistä jumalanpalveluksista, omasta hiippakunnasta ja kirkolliskokouksista. Lisäksi mainittakoon, että metsistä päätettiin pidättää valtiolle 50 %, kunnille 25 % ja loput jäljellä olevasta eli 25 % yksityisille. Vesivoimat ja mineraalit päätettiin kauttaaltaan pidättää valtiolle tai kunnille. Kauppa päätettiin kokonaisuudessaan järjestää osuustoiminnan pohjalle. Näiden kysymysten ohella pohdittiin maapäivillä maantie-, rautatie-, uutisviljelys-, koulu-, kirkollis-, sairashoito- y. m. asioita. Kouluasioissa päätettiin toimeenpanna yleinen oppivelvollisuus ja kansankielinen koulujärjestelmä karjalaista yliopistoa myöten. Siellä hyväksyttiin myös Karjalan vaakunaksi sekä kansallis- että valtiolipuksi prof. Akseli Gallen-Kallelan piirtämä kahleistaan vapautunut, tapparaa pitävä karhu-vaakuna ja musta-puna-vihreät ristiliput.

Mikä on sitten Uhtuan maakuntapäivien merkitys? Osittain siihen on jo edellisessä vastattu. Karjalaiset olivat ennen maakuntapäiviä hajallaan ja monenlaisia käsityksiä Karjalan tulevaisuudesta liikkui sen mielessä. Maakuntapäivien päätöksissä ovat yhteenkoottuina parhaat esille tuodut ajatukset kiteytyneenä siksi yhteiskunnalliseksi pohjaksi, ohjelmaksi, joka saattoi koota koko Karjalan kansan yksimielisenä ympärilleen. Tämän sosiaalisen ohjelman pohjalla syntyi päätös Karjalan itsenäisyydestä, sen pohjalla tapahtui ero Venäjältä ja bolševismista ja sen pohjalla näytti kansamme voivan yksimielisenä rakentaa maansa tulevaisuuden.

Uhtuan maakuntapäivien päätöksissä voidaan löytää heikkouksia, ehkäpä ristiriitajakin, jos niitä ankarammin rupeaa arvostelemaan. Tämä ei mikään ihme olekaan, kun muistaa, ettei maakuntapäivien edustajana ollut ainut-

takaan opillisen sivistyksen saanutta henkilöä, puhumattakaan, että joukossa olisi ollut lakimiestä tai lainsäädännössä mukana ollutta. Arvosteltaessa täytyy lisäksi ottaa huomioon monia muita seikkoja, kuten esim. ajan vähyys näin monien ja kauaskantoisten kysymysten pohtimisessa, paikalla olleiden bolševikien alinomaiset kokoukseen sekaantumiset ja häiritsemiset y. m. seikat. Päätöslauselmien suuntaviivat olivat kuitenkin oikeat, terveisiin vaistoihin ja elämän kokemuksiin perustuvia. Ilman Uhtuan maakuntapäiviä tuskin olisi olemassa itäkarjalaisia pakolaisia Suomessa, tuskin Karjalan kysymystäkään herännyt.

Uhtuan maakuntapäivillä iski yhteen kaksi vastakkaista maailmankatsomusta: venäläinen ja karjalainen. Uhtualla ja kokoustilaisuudessa läsnäolleet bolševikit tekivät kaikkensa saadakseen edustajain kannatuksen puolelleen. Taistelu ei ollut helppoa ja kuitenkin venäläisten esitykset raukesivat tyhjiin. He tulivat perinpohjin lyödyiksi, kun taasen maakuntapäivämiesten mielet nousivat hehkuen isänmaanrakkautta. Hengessään he näkivät vapaan ja onnellisen isänmaan, jolle he nyt antoivat parhaansa, loivat pohjan, jolle tulevat karjalaispolvet voivat työnsä isänmaan hyväksi rakentaa.

Tänä Suomen ja sen rinnalla Karjalan raskaiden synnytystuskien aikana, näinä Väinölän kansan kilvoituksen päivinä palaavat mieleen 20-vuoden takaiset Vienan asiat lämmittävinä ja nostattavina. Tekisi mieli jokaista Uhtuan maakuntapäiviedustajan kättä lämpimästi puristaa ja kysyä: muistatko, Veli, mitenkä siellä, samalla kun taisteltiin hengen aseilla bolševikeja vastaan, samalla rakennettiin lujaa pohjaa Karjalan tulevaisuudelle. Ja jollet tarkkaan kaikkia muista, niin muistele ja kirjoita nämä muistelmat mahdollisimman tarkkaan paperille jälkipolville säilytettäväksi. Sivistyskansat jättävät muistomerkkejä itsestään. Uhtuan maakuntapäivät muodostavat sellaisen muistomerkin Itä-Karjalan heimon historiassa, jolle jälkipolvet tulevat antamaan ehkä suuremman arvon, kuin mitä sille nykypolvi antaa.

Kansat luovat historiansa sekä miekoin että miettehin. Viimemainittuihin kuuluu Uhtuan maakuntapäivät, jolloin Vienan miehet hengen säilää, muinaisilta esi-isiltään saamaansa kalevalaista perintöään, hyväksi käyttäen antoivat, tosin tuntien omat heikkoutensa, parhaansa kansalleen ja sen tulevaisuudelle.

W. Keynäs.